

V Bratislave, 27. októbra 2022

Podporme právo na bývanie pre všetkých

Predseda vlády Slovenskej republiky
Eduard Heger

Otvorená výzva na ochranu práva na bývanie a akceptáciu článku 31 Európskej sociálnej charty (revidovanej) a jej systém kolektívnych sťažností

Vážený pán predseda vlády SR,

Pandémia COVID-19 opätovne poukázala na to, aké je dôležité, aby sme mali všetci bezpečný a stabilný domov. Rovnako možno očakávať negatívne dopady klimatickej a energetickej krízy a neadekvátne riešenej energetickej chudoby. Bývanie pritom nie je len výdobytok alebo tovar, ale základná ľudská potreba a základné ľudské právo. Na Slovensku je však pre mnohých ľudí toto základné ľudské právo v praxi nedostupné.

Cenová neprístupnosť a nedostatok dostupného bývania, nefunkčný systém nájomného bývania, nevyhovujúce bývanie z hľadiska kvality alebo právnej istoty, ako aj diskriminácia a sociálne vylúčenie, sú pritom jedným zo základných dôvodov nedostupnosti bývania pre mnohé skupiny obyvateľstva, vrátane mnoho rómskych rodín, migrantov a migrantky alebo osoby so zdravotným postihnutím. Rodiny vo finančnej alebo sociálnej kríze, jednorodičovské rodiny, obe domáceho a partnerského násillia, nízkopríjmové rodiny a nezamestnaní ľudia, ľudia žijúci v obydliach bez vysporiadaných právnych vzťahov, mladí dospelí alebo ľudia bez domova sú ďalšie skupiny obyvateľov, pre ktoré je nedostatok dostupného bývania a sociálnej pomoci otázkou bezpečia a dôstojnosti.¹

---

¹ Pozri aj Slovenské národné stredisko pre ľudské práva: *Právo na bývanie. Výskumné sondy v oblasti uplatňovania práva na bývanie na Slovensku*, 2019, dostupné na <https://bit.ly/3SiMCVK>; Slovenské národné stredisko pre ľudské práva: *Mladí dospelí z centier pre deti a rodiny a uplatňovanie práva na bývanie*, 2021, dostupné na <https://bit.ly/3TvzUnW>; Beňová, N., a Matiaško, M.: *Právo na bývanie*, 2018, SOCIA – Nadácia na podporu sociálnych zmien, Proti prúdu, NOTA BENE, dostupné na <https://bit.ly/3Ty3nxx>; a Fico, M., Ondrušová, D., a Škobla, D.: *Prieskum nájomného bývania a mestských ubytovní v okresných mestách SR*, 2019, Inštitút pre výskum práce a rodiny, dostupné na <https://bit.ly/3yXdzYo>.

Dostupné bývanie je zároveň predpokladom pre riešenie iných krízových situácií a pre možnosť realizácie iných ľudských práv, vrátane práva na vzdelanie a práva na zdravie. Pre deti a mladých ľudí predstavuje dostupné bývanie bezpečie a zázemie pre šťastný a úspešný život.

Ratifikáciou medzinárodných ľudskoprávných dohovorov sa štát zaväzuje zlepšovať podmienky a ochranu ľudských práv a deklaruje svoj zámer systematicky a proaktívne zlepšovať podmienky pre dôstojný život všetkých ľudí. Slovenská republika sa zaviazala ochraňovať a naplňovať právo na bývanie už ratifikáciou Medzinárodného paktu o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach. V roku 1998 ratifikovala aj Európsku sociálnu chartu (ďalej len „Charta“) a v roku 2009 jej revidovanú verziu, pričom pristúpila k 87 z 98 jej ustanovení. Selektívne prijímanie ustanovení Charty by malo však byť len dočasným javom a Slovenská republika by mala postupne prijať všetky ustanovenia revidovanej Charty.

Slovenské národné stredisko pre ľudské práva, ako vnútroštátna inštitúcia na podporu a ochranu ľudských práv a národný antidiskriminačný orgán (ďalej len „Stredisko“) vyzýva vládu Slovenskej republiky zahájiť proces akceptácie článku 31 Charty (revidovanej), ktorý garantuje právo na bývanie. Pri pravidelnom preskúmaní neprijatých článkov Charty, Európsky výbor pre sociálne práva odporučil vláde možnosť zvážiť prijatie minimálne článku 31 odsek 2 (opatrenia určené na predchádzanie výskytu a zníženie počtu osôb bez prístrešia s cieľom postupného vyriešenia ich situácie). S prijatím niektorých potrebných opatrení na odstránenie všetkých zostávajúcich prekážok odporučil vláde Slovenskej republiky pristúpiť aj k článku 31 odsek 1 (opatrenia určené na podporu prístupu k bývaniu na dostatočujúcej úrovni) a článku 31 odsek 3 (opatrenia určené na sprístupnenie ceny bývania osobám bez dostatočných príjmov).

Zdôrazňujúc význam preskúmavania konkrétnych prípadov, ako aj hlas a skúsenosti konkrétnych obetí pre zlepšenie úrovne ochrany sociálnych práv a rýchlosť implementácie Charty, Stredisko odporúča vláde Slovenskej republiky aj ratifikáciu Dodatkového protokolu, ktorý ustanovuje systém kolektívnych sťažností.

Stredisko vníma a oceňuje jednotlivé snahy štátnych orgánov na národnej, regionálnej a miestnej úrovni o riešenie tém súvisiacich s právom ľudí na bývanie. Mnohé riešenia počas pandémie COVID-19 napomohli aj intenzívnejšej spolupráci samospráv a organizácií pracujúcich s ľuďmi bez domova alebo ľudí ohrozených stratou bývania. Niektoré obce začali strategicky uvažovať o zlepšení prístupu k bývaniu a rozvíjajú nájomné bývanie aj na prístupe *housing first* (bývanie ako prvé). Záujem štátu systematicky riešiť túto oblasť sa prejavil aj prácou na Národnej koncepcii prevencie a ukončovania bezdomovectva. Zároveň však Stredisko spolu s organizáciami občianskej spoločnosti, ktoré v mnohých oblastiach ochrany práva na bývanie supľujú štátne inštitúcie, žiada jednoznačné kroky, ktoré viditeľne posunú a posilnia ochranu a realizáciu práva na bývanie, aby sa mnohé rodiny a osoby, ktoré sú ohrozené stratou alebo nedostupnosťou bývania mohli v praxi cítiť istejšie, bezpečnejšie a dôstojnejšie.

Výzvu iniciuje: Slovenské národné stredisko pre ľudské práva

Výzvu podporujú:

Proti prúdu

SOCIA – Nadácia na podporu sociálnych zmien

Nezávislá platforma SocioFórum

Fórum pre ľudské práva (FORUM)

Združenie rodičov a priateľov LGBT+ ľudí

OZ Odysseus

Rómske advokačné a výskumné stredisko

Nadácia DEDO

Občianske združenie STOPA Slovensko

K výzve sa dodatočne pridali:

OZ Vagus

Ženské kruhy

Depaul Slovensko, n.o.

Článok 31 Právo na bývanie

Na zabezpečenie účinného výkonu práva na bývanie sa zmluvné strany zaväzujú prijať opatrenia určené na:

1. podporu prístupu k bývaniu na dostačujúcej úrovni,
2. predchádzanie výskytu a zníženie počtu osôb bez prístrešia s cieľom postupného vyriešenia ich situácie,
3. sprístupnenie ceny bývania osobám bez dostatočných príjmov.